

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Росица Николова Дойновска, Ръководител катедра „Здравни грижи“, Факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“, Югозападен университет „Неофит Рилски“- гр. Благоевград, професионално направление 7.5. Здравни грижи за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.5. Здравни грижи-1/4 щат, обявен от Нов български университет в ДВ бр. 50/ 09.06.2023 г., с единствен кандидат д-р Мария Драгомирова Стоянова

Рецензията е изготвена на основание заповед 3–РК 289/ 13.07.2023 г. на Ректора на Нов български университет за определяне на Научно жури, в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, допълнителните изисквания според Наредбата за развитието на академичния състав в Нов български университет. Получих по надлежен ред в електронен вид необходимите документи и материали.

В обявения конкурс единствен кандидат е д-р Мария Драгомирова Стоянова. Представените документи и научни трудове са в съответствие с нормативните изисквания за заемане на академичната длъжност „Доцент“. Представени са списъци на научните публикации и доказателствени материали, официални справки за цитирания на научни трудове и учебна натовареност.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Представените доказателства за самооценка и академичната справка за публикации, цитирания и наукометрични показатели на д-р Мария Драгомирова Стоянова са в съответствие и надвишават минималните национални и допълнителните изисквания на Нов български университет за заемане на академичната длъжност „Доцент“ .

За участие в конкурса са представени 12 заглавия. От тях една монография и 11 публикации. Самостоятелен автор на 4 публикации, първи автор на 8. Издирени са 15 български цитации (цитатна справка от ЦМБ – изх. № 197/ 31.03.2022 г.).

Образец за структура на рецензия/становище по конкурс за заемане на академичните длъжности доцент и професор в НБУ

Приложение 3 към Наредба за развитието на академичния състав на НБУ

Група от показатели	Минимални изисквания	Декларирани
А. 1. Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор"	50	50
Б. 3. Хабилизационен труд - монография	100	100
Г. 8. Публикации и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове	200	225
Д. 11. Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране 12. Цитирания или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране	50	75
Е. 22. Обучение на стажанти, специализанти и докторанти (семинарни и практически занятия) 26. Членство в национални и/ или международни организации и асоциации в съответното професионално направление 30. Участие в борда/ управителния съвет на национални и/или международни организации и асоциации в съответното професионално направление	30	30 10 10
ОБЩО:	430	500

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

1. Оценка на монографичния труд, творчески изяви или други публикации, съответстващи по обем и цялостност на монографичен труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.

Кандидатът д-р Мария Стоянова е представила за участие в конкурса монографичен труд на тема „Пандемията от КОВИД-19 и психоемоционалното състояние на медицинските сестри“, София, 2022, ISBN: 978-619-7554-96-0. Монографията е в обем 108 страници, 106 източници (17 на български език, 66 на английски език, 23 интернет източника), 13 фигури. Структурата включва шест глави. Монографията разглежда пандемията КОВИИД-19 като безпрецедентна световна криза, която изправи пред невиждани предизвикателства медицинските специалисти, лечебните заведения и хората по света. В монографичния труд е направен исторически анализ на пандемиите, като детайлно е проследено развитието на последната пандемия – тази от Ковид-19 в България и отражението и последиците ѝ върху медицинските сестри.

В изследването е използван разнообразен методически инструментариум. Авторът акцентира върху метода на фокус групите от респонденти, който обхваща редови медицински сестри и ръководители на здравните грижи, работещи в различни структури на лечебни заведения, в които се лекуват пациенти с диагноза КОВИИД-19. В следствие на проведенния анализ логично са

дефинирани основните стресогенни фактори и настъпилите промени в здравословното състояние на медицинските сестри. Извършен е анализ на факторите на работната среда на медицинските сестри, криещи риск от поява на стрес, неудовлетвореност и нарушен психоемоционален комфорт. На база на идентифицираните стресогенни фактори са изведени подходи за преодоляване на проблеми свързани с психичното здраве и благополучие на медицинските сестри след пандемията. При изследването на стреса на работното място е изработен инструментариум за изследване на: организационните факторите на работната среда, криещи рискове от поява на стрес, инструментариум за мониторинг на резултатите от модела за управление на професионалния стрес и приложимостта му за управление на стреса. Предложени са мерки за намаляване на последиците от психоемоционалният дискомфорт, на база собственото изследване, които могат да бъдат оказвани както от психолози, така и от здравните мениджъри на различни управленски нива. Анализът на получените собствени резултати може да послужи за предприемане на мероприятия за подобряване на психичното здраве на работещите в сферата на здравеопазването, както по време на кризи, така и при ежедневните дейности свързани с оказването на медицинска помощ. Представените научно-приложни подходи за преодоляване на психичните проблеми, свързани с пандемията и необходимите действия за възстановяване на психичното и емоционално здраве на работещите в сферата на здравеопазването могат да послужат за превенция и профилактика на стреса на работното място. Монографичният труд би могъл да се използва като методично ръководство от страна на ръководителите на лечебните заведения и на здравните грижи за овладяване проявите на стреса на работното място, както на личностно, така и на организационно ниво.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации (творчески изяви), направени след назначаването на академичната длъжност „гл.асистент“ или академичната длъжност „доцент“ (при кандидатите за професор). Тя включва и оценка на изискването за рецензираност на изданията.

Кандидатът д-р Мария Драгомирова Стоянова е представила за оценка 11 статии в нереферирани списания с научна колегия или публикувани в редактирани колективни токове. В представените статии са представени изследвания в областта на здравните грижи в следните основни направления:

- Организация и управление на здравните грижи - тематичното направление акцентира върху автономността на ръководителите на здравни грижи, организационната култура и организационно поведение в структурите, където работят професионалистите по

здравни грижи. Изследователската дейност по това направление дава възможност за създаване на нови алгоритми за работа и/ или корекция на съществуващата работна среда с основна задача предлагане на качествени, безопасни здравни грижи и подобряване на управлението им (публикации с № 1, 4, 5, 10);

- Работен микроклимат на специалистите по здравни грижи – в това направление са разгледани конфликтите, проявите на стрес в сестринската практика и тяхното влияние върху качеството на здравните грижи и работещите. Разгледани са най-често прилаганите стратегии за справяне с конфликтните ситуации и стреса в сестринската практика. Изработен е модел за управление на стреса на работното място. Анализът на микроклимата и работната среда има за цел да предложи и внедри в практиката стратегии за справяне със стреса, които да гарантират мотивираща работна среда. Интересът към психоемоционалното състояние на специалистите по здравни грижи е продиктуван от идеята, че удовлетвореността и колегиалните професионални взаимоотношения допринасят за оказване на качествени здравни грижи (публикации с № 6, 7, 9).
- Оказване на достъпни, качествени и адекватни здравни грижи на пациентите - здравните грижи в последните години имат промяна на фокуса, не само към болните, а вече и с дейности по промоция, профилактиката за подобряване качеството на живот на хората. Като доказателство за това е предложеният Проект за разкриване на кабинет за профилактика и ранна диагностика на рака на гърдата при служителки на МВР. В посока на дейностите по профилактика е и изследването за профилактика на хепатит В, където са изследвани рискови групи и са изведени препоръки за профилактика при специалистите по здравни грижи. За да бъдат адекватни оказваните здравни грижи е необходимо да се спазват правата на пациентите и тяхното доброволно информирано съгласие за различните медицински дейности (публикации с № 2, 3, 11).
- Обучение на студенти - медицински сестри по време на учебна практика и преддипломен стаж – проучена е удовлетвореността на студентите по време на учебна (клинична) практика и преддипломен стаж. Получените резултати могат да бъдат използвани от академичните преподаватели, базови наставници за оптимизиране на практическото обучение в лечебните заведения (публикация с № 8).

3. Цитиране от други автори.

От представените документи на кандидата в конкурса и цитатна справка от ЦМБ (изх. № 197/ 31.03.2022 г.) са налични 15 български цитации. Д-р Мария Стоянова има едно цитиране в монографии и колективни томове с научно рецензиране, едно в автореферат за придобиване на ОНС „доктор“ и тринадесет в неререферирани списания с научно рецензиране.

Научната продукция на д-р Мария Стоянова е в съответствие със съвременните тенденции в развитието на здравните грижи. В съдържателен аспект представените научни публикации, цитирания, участията в научни форуми се отнасят до актуални проблеми в сестринските грижи и напълно съответстват на направлението на конкурса. Кандидатката в конкурса е представила обективно и коректно справка за научните приноси, които напълно приемам. Прави впечатление, че в публикациите авторката демонстрира завидни умения да анализира по нов начин познати проблеми в сестринската практика, да прави обосновани изводи и уместни препоръки за разрешаването им.

III. Учебна и преподавателска дейност

1. Аудиторна и извън-аудиторна заетост, работа в електронния обучителен модул "MOODLE – НБУ", осигуряване на студентски практики и стажове, работа със студенти и докторанти.

Д-р Мария Стоянова преподава на студенти в Магистърски факултет на НБУ и провежда курс на тема „Стандарти за електронно управление в здравеопазването“ през академичната 2022/ 2023 година (представена служебна бележка от НБУ). През 2018 - 06.2023 година е била базов наставник на студенти от специалност „Рентгенов лаборант“ в Медицински колеж „Йорданка Филаретова“ и е провела 160 часа учебна практика по дисциплината „Общи грижи за болния“ (представена служебна бележка с изх. № 494/ 26.06.2023 г.).

IV. Административна и обществена дейност

2. Обществена активност.

Д-р Мария Стоянова е редовен член на Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи (БАПЗГ) от 2004 г. и в продължение на три години (2018-2021 г.) е била Председател на Регионалният съвет на главните медицински сестри, Регионална колегия на БАПЗГ – гр. София. Като главна медицинска сестра на на Медицински Институт - МВР- гр.София (от 2004 г. до

момента) има множество награди за нейният висок професионализъм - награда от Министъра на вътрешните работи с „Почетен знак III степен“ (2023 г.), Плакет за доказан професионализъм от Директора на Медицински институт на МВР (2022 г.), Плакет за проявена инициативност и постигнати високи резултати при изпълнение на служебните задължения от Директора на Медицински институт на МВР (2014 г.), отличие в националния конкурс, провеждан от БАПЗГ „Медицинска сестра на годината“ – 1-во място за принос в професията и подобряване качеството на здравните грижи (2008 г.), награда от заместник министъра на вътрешните работи „Обявяване на благодарност за постигнати високи резултати и конкретен принос при изпълнение на служебните си задължения“ (2007 г.), Награда от Директора на Медицински институт „Нагръден знак на „Медицински институт – МВР за съществен принос към здравеопазването в МВР“ (2002 г.). Всички награди демонстрират високият професионализъм на д-р Мария Стоянова и са оценка на нейната дейност. Тук би могло да се прибави и участието на кандидата за разкриване на кабинет за профилактика и ранна диагностика на рака на гърдата при служителки на Министерство на вътрешните работи в МИ – МВР.

V. Лични впечатления от кандидата (ако има такива)

Познавам кандидатът в конкурса д-р Мария Драгомирова Стоянова повече от 20 години. Впечатленията ми от нея са за човек с висок професионализъм, отлична професионална подготовка, изключителен организатор. Във всеки етап от работата си д-р Стоянова показва възходящо развитие по отношение на образованието и развитието си.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на академичната дейност на кандидата и предложение за допускането или недопускането му до избор от Академичен съвет.

В заключение смятам, че д-р Мария Драгомирова Стоянова притежава богат професионален опит в областта на здравните грижи. Представената научна продукция отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Наредбата за развитието на академичния състав в Нов български университет, като представя научна продукция, надвишаваща минималните изисквания за заемане на академичната длъжност „Доцент“, което доказва, че са налице достатъчно основания за положителна оценка на представените материали от кандидата. Няма доказано по законоустановения ред плагиатство в научните трудове.

**Образец за структура на рецензия/становище по конкурс за заемане
на академичните длъжности доцент и професор в НБУ**

Приложение 3 към Наредба за развитието на академичния състав на НБУ

Предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват с положителен вот за присъждане на академичната длъжност „Доцент“, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.5. Здравни грижи за нуждите Нов български университет.

04.10.2023 г.

Рецензент

Доц. д-р Росица Дойновска